

Č. 11.591.

Pojištění pensijní: I. Služební poměr jako předpoklad pojistné povinnosti podle zák. č. 89/20 a 26/29. — II. Podléhá akvizitér pojišťovny pensijní pojistné povinnosti podle cit. zákonů? — III. Samostatnosti akvizitéra nejsou na újmu ani taková smluvní ustanovení, podle nichž jeho působnost jest omezena místně na určité území nebo po jiných stránkách, není-li tu zvláštních ustanovení, která by svědčila o jeho podřízenosti a vázanosti služební.

(Nález ze dne 11. prosince 1934 č. 23.425.)

Prejudikatura: Boh. A 7548/28, 9144/31, 9389/31, 10.076/32 a tam uvedené.

Věc: Marie M. v H. proti ministerstvu sociální péče o pensijní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Zemská úřadovna I. Všeobecného pensijního ústavu v Praze prohlásila výměrem z 18. května 1927 st-lku v jejím zaměstnání jako inspektorku životní pojišťovací společnosti »Fenix« od 1. dubna 1927 za pojištěním povinnou. Námitkám, jež podala společnost proti tomuto výměru, zemský úřad v Praze vyhověl, zrušil jej a vyslovil, že st-lka pensijní pojistné povinnosti nepodléhá. Odvolání st-lčinu z tohoto rozhodnutí ministerstvo soc. péče nař. rozhodnutím nevyhovělo z těchto důvodů: »Podle § 1151 obč. zák. jsou podstatnými znaky služebního poměru závazek konati práce (služby) na straně jedné, a závazek platiti úplatu na straně druhé. Z tohoto závazku vyplývá určitá podřízenost osoby první osobě druhé, t. j. osoba ona jest povinna po určitou dobu konati určité práce pro osobu druhou, a této přísluší nárok na vykonávání oněch služeb. M. byla zástupkyní pojišťovny na provisi. Pro její činnost byl jí určen rayon H., v němž podle smlouvy z 1. dubna 1927 byla zavázána získávati pro pojišťovnu pojištěnce. Podle vlastního udání z 26. ledna 1928 byla při své činnosti zcela samostatnou a na pojišťovně nezávislou; své obchodní cesty konala pravidelně podle svých časových dispozic a vlastní iniciativy. Od pojišťovny nedostávala v té příčině žádných pokynů. Podle smlouvy byla zavázána k měsíční minimální produkci v částce 30.000 Kč dobrých pojištění na život. Cestovní program nebyla povinna pojišťovně hlásiti a nepodávala jí ani zpráv o své činnosti. Za svou činnost byla honorována provisemi. V případě, že dosáhla minimální produkce, smlouvou stanovené, měla zaručen měsíční pevný paušál 300 Kč. Dosáhla-li roční produkce v částce 360.000 Kč, měla nárok na vánoční remuneraci 500 Kč. Z uvedeného je patrné, že v daném případě nebyly splněny podstatné znaky služebního poměru ve smyslu § 1151 obč. zák. Okolnost, že M. byla zavázána k určité minimální produkci, svědčí sice již o určité vázanosti její k pojišťovně, takovéto závazky však samy o sobě nezakládají ještě podřízenosti a vázanosti poměru služebního, a nečiní ještě zástupce nesamostatným zaměstnancem pojišťovny. Z těchto důvodů nelze poměr M.-ové k pojišťovně kvalifikovati jako poměr služební. Ona nepodléhala proto pensijní pojistné

povinnosti, neboť nezbytný její předpoklad, stanovený v § 1 zák. č. 89/20 Sb. a č. 26/29 Sb., není splněn.»

O stížnosti uvažoval nss takto:

V nynějším sporu jde o řešení otázky pensijní pojistné povinnosti st-lky jako provisní inspektorky zúčastněné životní pojišťovny v době od 1. dubna 1927. Žal. úřad posuzoval tuto spornou otázku jak podle zák. č. 89/1920 Sb., tak i podle zák. č. 26/1929 Sb. Při tom vycházel z právního názoru, že nezbytným předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle obou těchto zákonů jest, aby osoba, o kterou jde, byla ve smluvním služebním poměru, t. j. v právním poměru založeném služební smlouvou ve smyslu § 1151 obč. zák., jejíž podstatné pojmové znaky uvádí.

Stížnost nepopírá správnosti tohoto základního právního hlediska žal. úřadu, a z jejích vývodů je zřejmo, že zaujímá v té příčině stejné stanovisko jako žal. úřad. Pensijní pojistnou povinnost st-lky popřel žal. úřad z toho důvodu, že na základě smlouvy, sjednané mezi st-lkou a zúčastněnou pojišťovnou z 1. dubna 1927, jakož i z vlastních protokolárních údajů st-lky z 26. ledna 1928 dospěl k úsudku, že mezi ní a pojišťovnou neexistovala smlouva služební podle § 1151 obč. zák., ježto nebylo tu jejích nezbytných pojmových znaků, totiž služební podřízenosti a vázanosti st-lky jako zaměstnankyně rozkazy pojišťovny jako zaměstnavatelky. Naproti tomu snaží se stížnost dovoditi, že ve smluvním poměru obou stran tyto charakteristické znaky služební smlouvy dány byly.

Jde tedy o to, zda žal. úřad měl ve výsledcích šetření, jichž se v nař. rozhodnutí dovolává, postačitelý a bezpečný skutkový podklad pro řešený svůj úsudek.

Stížnost to popírá a vytýká především, že žal. úřad zneužívá skutkový a právní obsah ujednání z 1. dubna 1927, jímž byl upraven vzájemný právní poměr mezi st-lkou a pojišťovnou Fenix. Z jednotlivých ustanovení této smlouvy, jejíž obsah je nesporný, týkajících se závazků, jež st-lka co do své akvizitérské činnosti pro pojišťovnu převzala, snaží se pak stížnost dovoditi, že st-lka byla k pojišťovně ve služebním poměru podřízenosti a byla vázána jejími rozkazy. Po této stránce zdůrazňuje, že se smluvně zavázala rozvinouti v přikázaném jí operačním území pronikavou, nepřetržitou a intenzivní akviziční činnost k získávání dobrých životních pojistek s nejmenší měsíční produkcí 30.000 Kč za měsíční paušál 300 Kč s nárokem na procentuální provise, ve smlouvě ustanovené a novoroční remuneraci 500 Kč, dosáhla-li roční produkce 360.000 Kč, a na náhradu výdajů poštovních. Při tom poukazuje stížnost také na ujednání oboustranné jednoměsíční výpovědi.

V těchto smluvních ustanoveních žal. úřad neshledal charakteristických pojmových znaků služební podřízenosti st-lky a její vázanosti na rozkazy pojišťovny. Právem. Řečené ujednání jest podle svého obsahu nepochybně smlouvou dvoustrannou. Takové smlouvy obsahují již podle svého pojmu a právní povahy vzájemné povinnosti a závazky, jakož i práva obou kontrahentů. Tato omezení vyplývají pak přirozeně již z povahy věci samé a z obligačního smluvního poměru, do něhož vstupuje akvizitér k pojišťovně. Vytyčují-li tedy ona ujednání, jež jsou součástí smlouvy st-lčiny s pojišťovnou, určité meze, ve kterých se ona

podle svých smluvních závazků musí pohybovati, a stanoví-li se jimi okruh jejích povinností a vůbec rámec její činnosti, jsou tato ustanovení jen výplní obsahu sjednané smlouvy, plynoucí ze samé podstaty dvoustranné smlouvy, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, charakterisující pojmově poměr služební, a nečiní proto ještě akviziťera nesamostatným zaměstnancem pojišťovny ve služebním poměru. Samostatnosti akviziťera nejsou na újmu, zejména ani tím ne, že jeho působnost jest omezena místně na určité území nebo jinak po určitých stránkách, není-li tu zvláštních ustanovení, která by o jeho podřízenosti a vázanosti služební (nikoli jen smluvní) svědčila (nál. Boh. A 9144/31, 10.076/32 a j.).

Vytýká-li stížnost, že činnost, kterou vyvíjela st-lka, dala se na risiko pojišťovny proto, že dostávala za ni od pojišťovny, nehledíc k akviziťerským provisím, měsíční paušál 300 Kč a náhradu poštovného, jest výtká tato bezdůvodná. Podle zvláštních podmínek ujednání z 1. dubna 1927 měla st-lka nárok na měsíční paušál jen tehdy, činila-li její měsíční produkce dobrých životních pojistek nejméně 30.000 Kč, takže onen paušál byl ve své podstatě předem splatnou zálohou na 1% provisi z nejmenší měsíční produkce. Nedosáhla-li produkce této částky, nároku na paušál neměla, neboť pojišťovna byla povinna poskytnouti jej st-lce jen »gegen die Erbringung dieser Leistung«. St-lce nedostalo se tedy tímto paušálem odměny (platu) za služby pro pojišťovnu vykonané, nehledíc k jejich výsledku, nýbrž dostalo se jí paušálu jen tehdy, došlo-li k uzavření pojišťovacích smluv, st-lkou zprostředkovaných. V opačném případě risiko sebe pronikavější a intensivnější, leč neúspěšné její činnosti, vyvinuté pro pojišťovnu, šlo na vlastní vrub st-lčin. Risiko její spočívalo v tom, že její námaha mohla býti úplně marná, a ona přes ztrátu času, práci a případné hotové výdaje nedosáhne paušálu, resp. provise. Vše to riskovala tedy st-lka, nikoli pojišťovna, a risiko její činnosti postihovalo tedy jen st-lku (srov. nál. Boh. A 7548/28, 9.144/31, 9389/31, 10.076/32 a j.).

V uvedených, stížností relevovaných momentech, není tedy možno ještě shledati kriteria, která by svědčila o služební podřízenosti a vázanosti st-lky k pojišťovně. Ujednání, týkající se výpovědní lhůty, nemá pro otázku, zda jde o smlouvu služební, právního významu, ježto stipulace vypověditelnosti smlouvy v určité lhůtě, vyskytující se také při různých jiných smlouvách, nenáleží vůbec k podstatným pojmovým znakům služební smlouvy ve smyslu § 1151 obč. zák., a proto na ujednání výpovědi nesejde. V ujednání z 1. dubna 1927 nelze pak nalézti žádných takových zvláštních ustanovení, která by svědčila o služební podřízenosti a vázanosti st-lčině. Stížnost se žádných takových ustanovení ani nedovolává. — — — — —

Svůj úsudek, že st-lka byla ve své činnosti pro zúčastněnou pojišťovnu zcela samostatnou a na ní nezávislou, opřel žal. úřad dále také o vlastní protokolární výpověď st-lky z 26. ledna 1928. Správnost této výpovědi stížnost nepopírá, snaží se však její význam zeslabiti poukazem na to, že nesmí býti brána doslovně, jako by st-lka nebyla v žádném závazkovém a nezávislém poměru k pojišťovně, nýbrž smysl této výpovědi prý byl, že st-lka musila býti činna v přikázaném jí okrese, že

jí bylo však ponecháno, aby zařídila v něm svou činnost podle své nejlepší úvahy.

Zůstává-li však nepopřeno skutkové zjištění žal. úřadu, spočívající na vlastních údajích st-lčiny, že ona konala své obchodní cesty podle svých časových dispozic a vlastní iniciativy, od pojišťovny nedostávala v té příčině žádných pokynů, nebyla povinna hlásiti jí svůj cestovní program ani podávati zprávy o své činnosti, pak v těchto nesporných skutečnostech měl žal. úřad bezpečný podklad pro svůj závěr, vyslovený v nař. rozhodnutí, že st-lka byla při své akviziční činnosti, čímž plnila jen své smluvní závazky, zcela samostatnou a na pojišťovně nezávislou. Není proto možno vytýkati mu právem, že by tento závěr byl logicky nemožný, nebo nějak vadný. — — — — —

Další námitka stížnosti, že pojišťovna přihlásila st-lku k pensijnímu pojištění a že tím dala sama nepochybně najevo, že sama pokládá právní poměr, sjednaný smlouvou z 1. dubna 1927, za služební poměr, podrobený pensijní pojistné povinnosti, jest bezdůvodná, neboť skutečnost, jak pohlížela pojišťovna subjektivně na smluvní poměr uzavřený se st-lkou, jest právně irelevantní. Na subjektivním právním názoru pojišťovny nesejde, ježto rozhodné jest toliko, zda onen právní poměr vykazuje objektivně podstatné pojmové znaky služebního poměru, resp. služební smlouvy ve smyslu § 1151 obč. zák. — — —

Těmito úvahami dospěl nss k zamítnutí stížnosti pro bezdůvodnost.

Č. 11.592.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí: I. I podle mor. dávk. řádu č. 18/1915 z. z. počíná promlčení práva vyměření dávku nabyvateli uplynutím správního roku, v němž zjištěna byla nedobytnost dávky na zciziteli. — II. Okolnost, zda zcizitel vyhověl své ohlašovací povinnosti, je pro otázku promlčení práva vyměření dávku z důvodu ručení nabyvateli bezvýznamna. — III. Má-li úřad pochybnosti o hodnotě zcizovací, není povinen, aby z moci úřední zkoumal, zda i nabývací cena odpovídá skutečné hodnotě.

(Nález ze dne 12. prosince 1934 č. 20.635.)

P r e j u d i k a t u r a: ad I. srov. Boh. A 9274/34 (Čechy).

V ě c: Otakar D. a Marie D. v P. (adv. Dr. Viktor Arent z Prahy) proti zemskému úřadu v Brně o dávku z přírůstku hodnoty nemovitostí.

V ý r o k: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Záručním platebním rozkazem mor. zem. výběrčího úřadu z 21. února 1929 byla st-lům jako ručícím nabyvatelům předepsána dávka z přírůstku hodnoty nemovitostí z převodu nemovitostí nastalého v důsledku tržové smlouvy z 24. srpna 1920.

Odvolání žal. úřad v pořadí instančním nevyhověl.

O stížnosti uvažil nss:

Stížnost uplatňuje především, že mělo býti přihlíženo k tomu, že proti st-lům jako nabyvatelům již uplynula lhůta podle § 1 zák. č. 31/1878 ř. z. a že tedy nastalo promlčení. Při tom vychází z právního názoru, že řečená lhůta počíná běžeti rokem, kdy nastala dávková povinnost u zcizitele.